Müşteri Hissesinde Banka Rehni

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Yargıtay 11. Hukuk Dairesi	16.04.2024	Onama

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2023/4528	2024/2923	2499 s. SPKn 46, 6362 s. SPKn 46, HMK 331

ÖZET

Faaliyeti durdurulan aracı kurumun banka kredisi için rehnettiği müşteri hisseleri davasında banka davası reddedilip hisselerin iadesine karar verilmiş; hisseler iade edilince konusuz kalan davalarda davalının yargılama giderinden sorumlu tutulması onandı.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/araci-kurum-borcu-icin-musteri-hissesi-rehni-2024-2923/ →

Karar metni

Yargıtay Karar Arama sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

11. Hukuk Dairesi 2023/4528 E. , 2024/2923 K.

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ :Ticaret Mahkemesi

SAYISI : 2023/39 Esas, 2023/244 Karar

BİRLEŞEN İSTANBUL 6. ASLİYE TİCARET MAHKEMESİNİN 2009/478 E. SAYILI DOSYASI

BİRLEŞEN İSTANBUL 6. ASLİYE TİCARET MAHKEMESİNİN 2009/664 E. SAYILI DOSYASI

BİRLEŞEN İSTANBUL 13. ASLİYE TİCARET MAHKEMESİNİN 2010/87 E. SAYILI DOSYASI

BİRLEŞEN İSTANBUL 4. ASLİYE TİCARET MAHKEMESİNİN 2009/772 E. SAYILI DOSYASI

HÜKÜM : Karar verilmesine yer olmadığına

Taraflar arasındaki hisse senetlerinin iadesi davasının bozma ilamına uyularak yapılan yargılaması sonucunda Mahkemece karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir.

Mahkeme kararı, davalı ... A.Ş.vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne

karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

1.Asıl davada davacı vekili asıl dava dilekçesinde; 1 no.lu davalı ile müvekkili banka arasında muhtelif tarihlerde genel kredi sözleşmeleri yapıldığını, bu sözleşmeye bağlı olarak Menkul Kıymet Kredi Taahhütnamesi çerçevesinde hisse senetleri rehin alınarak kredi kullandırıldığını, 24.03.2009 tarihli SPK'nın yazısı ile Merkez Menkul Değerler Şirketinin faliyetlerinin geçici olarak durdurulduğunu, aracı kurumun bankaya 26.03.2009 tarihi itibariyle 647.017,83 TL borcu olduğunu, aracı kurum nezdindeki rehinli hisselerin ise değerinin 1.367.577,06 TL tutarında bulunduğunu, müvekkili bankanın rehin hakkına istinaden bu hisseleri satarak alacağını almayı beklerken 1 no.lu davalıyı temsilen Yatırımcıları Koruma Fonunun ihtarı ile bu hisselerin maliklerinin müşteriler olması nedeniyle bu kişilerin muvafakatının alınması istemi ile ihtar çektiğini, bu hisse senetlerinin aracı kurumun borcuna karşılık olarak rehin edilmesine engel bir hüküm olmadığını bilakis rehin edilebileceğine dair 14.7.2003 tarih ve 25168 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Sermaye Piyasası Araçlarının Kredili Alım, Açığa Satış ve Ödünç Alma ve Verme İşlemlerine İlişkin Tebliğin 19, 21, 23 üncü maddelerinde hüküm bulunduğunu, bu senetlerin rehin edilmesi için müşterilerin muvafakatlarına ihtiyaç olmadığını ileri sürerek; davalıların müvekkili bankanın rehin hakkını bertaraf etmeye yönelik hisse senetleri üzerinde yarattığı muarazanın menini talep etmiştir.

2.Birleşen 2009/478 E. sayılı dosyada davacı vekili dava dilekçesinde; aracı kurumun 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun (2499 sayılı Kanun) 46 ncı maddesine göre tedrici tafiyesine karar verildiğini, 2499 sayılı Kanun'un 46/B maddesine göre tasfiye halinde öncelikle sermaye piyasası araçlarının hak sahiplerine dağıtılacağının hükme bağlandığını, yapılan incelemede 26 adet yatırımcının hesabındaki kıymetlerin davalı banka nezdinde bulunan aracı kurumun hesabında bulunduğunun anlaşıldığını ileri sürerek zilyetlik hakkının kullanımını engelleyen davalının saldırısının önlenmesini talep etmiştir.
3.Birleşen 2009/664 E. sayılı dosyada davacı vekili dava dilekçesinde; yatırımcıların izni ve muvafakatı olmadan hisse senetlerinin davalı bankaya alınmış olunan kredi karşılığı rehin verilmesi imkanının olmadığını, hisse senetlerinin aracı kurum nezdinde bulunan müvekkili hesabında bulunduğunu, hisse senetleri üzerinde rehin hakkının kullanılamayacağını ileri sürerek; fazlaya ilişkin talep ve dava hakları saklı kalmak kaydıyla rehnedilen hisse senetlerinin temettü ve bedelsiz sermaye arttırımları ile birlikte aynen iadesini talep etmiştir.

4.Birleşen 2009/772 E. sayılı dosyada davacı vekili dava dilekçesinde; aracı kuruluş Merkez Menkul Değerler A.Ş.'nin faaliyetinin durdurularak tasfiye sürecine alınmasının sebebinin yatırımcıları koruma amacı güttüğünü, yatırımcıların izni ve muvafakatı olmadan hisse senetlerinin davalı bankaya alınmış olunan kredi karşılığı rehin verilmesi imkanının olmadığını, hisse senetlerinin aracı kurum nezdinde bulunan müvekkili hesabında bulunduğunu, hisse senetleri üzerinde rehin hakkının kullanılamayacağını ileri sürerek, fazlaya ilişkin talep ve dava hakları saklı kalmak kaydıyla rehnedilen hisse senetlerinin temettü ve bedelsiz sermaye arttırımları ile birlikte aynen iadesini talep etmiştir.

5. Birleşen 2009/87 E. sayılı dosyada davacı vekili dava dilekçesinde; hisse senetlerinin aracı kurum nezdinde bulunan müvekkili hesabında bulunduğunu, hisse senetleri üzerinde rehin hakkının kullanılamayacağını ileri sürerek; fazlaya ilişkin talep ve dava hakları saklı kalmak şartıyla rehnedilen hisse senetlerinin temettü ve bedelsiz sermaye arttırımları ile birlikte aynen iadesini talep etmiştir.

II. CEVAP

1.Davalı vekili cevap dilekçesinde; somut olayda söz konusu hisselerin Merkez Menkul Değerler A.Ş'nin hesabına rehin olarak kaydedildiğini, bankaya ait hesaba rehin kaydı yapılmadığını, iddia edildiği gibi aracı kurumun bankadan kullandığı kredi nedeniyle sözleşmeye taraf olmayan müşterilerin hisse senetlerinin rehin olarak verilmesi mümkün olsa da bunun müşterileri bağlamasının söz konusu olmadığını, davacı banka ile müşteriler arasında rehin sözleşmesi bulunmadığını, bu konuda taraflarına tebliğ edilen bir evrak da olmadığını savunarak davanın reddini istemiştir.

2.Birleşen 2009/478 E sayılı dosyada davalı Banka vekili cevap dilekçesinde davanın reddini istemiştir.

3.Birleşen 2009/664 E.sayılı dosyada davalı vekili cevap dilekçesinde davanın reddini istemiştir.

4.Birleşen 2009/772 E. sayılı dosyada davalı vekili cevap dilekçesinde davanın reddini istemiştir.

5.Birleşen 2009/87 E. sayılı dosyada davacı vekili cevap dilekçesinde davanın reddini istemiştir.

III. MAHKEME KARARLARI, BOZMA VE BOZMADAN SONRAKİ YARGILAMA SÜRECİ

A. Mahkemece Verilen Karar

Mahkemece 12.03.2020 tarih, 2019/310 E. ve 2020/229 K. sayılı kararı ile aracı kurum nezdinde hiç kredi kullanmadığı halde hisse senetleri aracı kurum menfaatine, bankalara rehin verilen müşterilerin yanında, aracı kurumdan kredi kullanan ancak kullanmış olduğu kredi tutarına göre bankalara teminat verilmesi gereken hisse senedi miktarından daha fazla hisse senedini bankalara rehin verilen müşteriler olduğunun tespit edildiği, Tekstilbank A.Ş.'nin kullandırdığı kredinin tutarını bir kaç katı değere sahip hisse senedini teminat olarak tutmak istediği, 26 adet müşterinin hisse senetlerini, müşterilerinin hiç bir kredi borcu olmamasına rağmen bankalara kullanılan krediyi teminat olarak gönderildiği, nakit ödeme ya da hisse senetlerinin satışı suretiyle elde edilen tahsilat sonucu asıl borç sona ermekle feri hak niteliğindeki rehin hakkının da son bulduğu, ayrıca müşterinin kredi borcunun aracı kuruma karşı olup müşterilerin doğrudan Tekstil Bank'a borçlarının bulunmadığı, müşterilerin sermaye piyasası araçlarının kendi borçları için değil aracı kurumun borcu için rehnedildiği gerekçesiyle asıl davada, davalı ... hakkında açılan davanın pasif husumet yokluğundan reddine, davalı Merkez Menkul Değerler A.Ş.'yi temsilen Yatırımcıları Koruma Fonu hakkında açılan davanın reddine, birleşen İstanbul 6. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2009/478 E. sayılı dosyasında, davanın kabulüne, hükümde sayılan Merkez Menkul Değerler A.Ş. müşterilerine ait hisse senetleri üzerindeki davalının zilyetliğe saldırısının önlenmesine, birleşen İstanbul 6. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2009/664 E. sayılı dosyasında, davalı ICBC Turkey Bank

A.Ş. (eski unvanı Tekstil Bankası A.Ş.) hakkındaki davanın kabulüne, anılan davalıya rehinli olan 20.850 adet GARAN hisse senedi ve bu hisse senedine işleyen 1.160,30 TL temeddü bedeli ile, 49.869,42 adet TKFEN hisse senedinin, dava tarihinden sonra işleyecek temettüleri, bedelli ve bedelsiz sermaye artırımları ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine, birleşen İstanbul 13. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2010/87 E. sayılı dosyasında, Tekstil Bankası A.Ş.'ye rehinli olan 11.954 adet İSCTR hisse senedi, 3125 adet PRKME hisse senedi, 3250 adet TTKOM hisse senetlerinin dava tarihinden itibaren işleyen bedelli ve bedelsiz sermaye artırımları ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine, İSTCR için işleyen 545,70 TL, TTKOM için işleyen 609,00 TL olmak üzere toplam 1.154,70 TL temettünün dava tarihi itibari ile işleyecek avans faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine, davacının temettü ile ilgili fazlaya ilişkin talebinin reddine, birleşen İstanbul 4. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2009/772 E. sayılı dosyasında, ICBC Turkey Bank A.Ş. (eski unvanı Tekstil Bankası A.Ş.) hakkındaki davanın kabulüne, anılan davalıya rehinli olan 1325 adet ÜLKER hisse senedi ve 12,63 TL temettü bedelinin, bu hisse senedine dava tarihinden sonra işleyecek temettü bedelli ve bedelsiz sermaye artırımları ile birlikte Tekstil Bankası A.Ş.'den alınarak davacıya verilmesine, Takas Bank A.Ş. hakkındaki davanın konusunun kalmaması nedeni ile karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiş, karar asıl davanın davacısı, birleşen davaların davalısı ICBC Turkey Bank A.Ş. vekili, birleşen 2009/772 E. sayılı dosyanın davalısı ...-İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş. vekili, birleşen 2009/664 E. sayılı dosyanın davacısı ... vekili, birleşen 2010/87 E. sayılı dosyanın davacısı ... vekili, birleşen 2009/772 E. sayılı dosyanın davacısı ... vekili tarafından temyiz edilmiştir.

B. Bozma Kararı

Dairemizin 20.04.2022 tarih, 2020/6090 E. ve 2022/3197 K. sayılı kararıyla sair temyiz itirazları reddedilerek birleşen İstanbul 6. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2009/664 E. sayılı, birleşen İstanbul 4. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2009/772 E. sayılı, birleşen İstanbul 13. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2010/87 E. sayılı dosyasında davacılar vekili dava dilekçelerinde davalılar nezdinde rehinli tutulan hisse senetlerinin iadesini isterken hem Lot olarak hem de Adet olarak miktarlarını belirttiği, mahkemece kurulan hükümde ise rehinli hisselerin adet ve lot değerlerinin ne olduğu belirlenmeksizin davacının lot sayısı olarak belirttiği miktar üzerinden ancak adet miktarı olarak iadesine karar verildiği, hükmün bu haliyle infazda tereddüte sebebiyet verebileceği, dava konusu olup anılan birleştirilen davaların davacılarına iadesine karar verilen rehinli hisse senetlerinin kaç adet ve kaç lot olduğu tespit edilip adet ve lot sayılarının hükümde tereddüte mahal vermeyecek şekilde gösterilmesi, bedelsiz sermaye artırımı sebebiyle meydana gelen hisse artışlarının da belirlenip bu yolla artmış hisselerin de iadesine karar verilmesi gerektiği belirtilerek bozulmuştur.

C. Mahkemece Bozmaya Uyularak Verilen Karar
Mahkemenin 30.03.2023 tarih, 2023/39 E. ve 2023/244 K. sayılı kararı ile mahkemenin 12.03.2020 tarih 2019/310 E. ve 2020/229 K. no.lu ilamı ile asıl dava ve birleşen İstanbul 6. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2009/478 E. sayılı dosyasından verilen kararın Yargıtay denetiminden geçerek kesinleşmesi nedeniyle asıl dava ile birleşen bu dava yönünden tekrar hüküm kurulmasına yer olmadığı, Birleşen İstanbul 6. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2009/664 E. sayılı dosyası, Birleşen 13. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2010/87 E. sayılı dosyası, İstanbul 4. Asliye

Ticaret Mahkemesinin 2009/772 Esas sayılı dosyalar açısından davacı vekili olan Av. ...'ün beyanına göre hisse senetleri ve temettülerin iade edildiği, bu davaların da konusu kalmadığı, davacı vekili 20.03.2023 tarihli dilekçesinde temettü faizlerinin ödenmediğini bildirerek ödenmesini talep etmiş ise de birleşen İstanbul 6. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2009/664 E. ve birleşen İstanbul 4. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2009/772 E. sayılarına ilişkin dava dilekçeleri incelendiğinde temettülerin faizinin dava dilekçesinde talep edilmediği, sadece birleşen İstanbul 13. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2010/87 E. sayılı dosyasında temettülerin dava tarihinden itibaren işleyecek avans faiziyle birlikte ödenmesi yönünde talepte bulunulduğu, bu dosyanın ödenmesine karar verilen temettü miktarının 1.154,70 TL olup bu temettü bedelinin dava tarihinden itibaren ISTCR ve TTKOM hisselerinin davacıya iade edildiği tarihe kadar işleyecek avans faizinin davalıdan alınarak davacıya verilmesine dair hüküm kurmak gerektiği, davacısı ..., ... ve ... olan birleşen davalar yönünden davacı dava açmakta haklı olup davalı taraf hakkında dava açılmasına sebebiyet verdiği, davacı vekili lehine vekalet ücretine ve davacı lehine yargılama giderine hükmetmek gerektiği gerekçesiyle asıl dava yönünden mahkememizin 12.03.2020 tarih, 2019/310 E. ve 2020/229 K. no.lu ilamı ile verilen kararın Yargıtay denetiminden geçerek kesinleşmesi nedeniyle asıl dava hakkında tekrar hüküm kurulmasına yer olmadığına, birleşen İstanbul 6. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2009/478 E. sayılı dosyasında mahkememizin 12.03.2020 tarih 2019/310 esas 2020/229 karar nolu ilamı ile verilen kararın Yargıtay denetiminden geçerek kesinleşmesi nedeniyle asıl dava hakkında tekrar hüküm kurulmasına yer olmadığına, birleşen İstanbul 6. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2009/664 E. sayılı dosyası yönünden davanın konusunun kalmaması nedeniyle karar verilmesine yer olmadığına, birleşen İstanbul 13 Asliye Ticaret Mahkemesinin 2010/87 E. sayılı dosyası yönünden davacı ... tarafından hisse senetlerinin dava tarihinden itibaren işleyen bedelli ve bedelsiz sermaye artarımları ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine ilişkin davanın konusunun kalmaması nedeniyle karar verilmesine yer olmadığına, davacının hisse senetlerinin temettüsü için açmış olduğu davanın konusunun kalmaması nedeniyle karar verilmesine yer olmadığına, ödendiği bildirilen 1.154,70 TL temettü bedelinin dava tarihinden itibaren ISTCR ve TTKOM hisselerinin davacıya iade edildiği tarihe kadar işleyecek avans faizinin davalıdan alınarak davacıya verilmesine, birleşen İstanbul 4. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2009/772 E. sayılı dosyası yönünden davacının davalı ICBC Turkey Bank A.Ş. (eski ünvanı Tekstil Bankası A.Ş.) ve Takas Bank hakkında açmış olduğu davasının konusunun kalmaması nedeniyle karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir.

IV. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Mahkemenin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde birleşen 2009/772 E. sayılı davada davalı ... A.Ş. vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davalı ... A.Ş. vekili temyiz dilekçesinde özetle; davacının dava açmakta hukuki yararının olmadığını, davanın konusuz kaldığını, hisse senetlerinin iade edildiğini, lehine vekâlet ücretine hükmedilmesi gerektiğini, İstanbul 36. Asliye Ticaret Mahkemesindeki 2011/103 E. sayılı diğer

davadan haberdar olmasına rağmen davacının işbu davayı açtığını, bu dava ile birebir aynı olduğunu, davacının hukuki yararının olmadığını, aleyhine yargılama gideri takdir edilmemesi gerektiğini belirterek kararın bozulmasını istemiştir.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Asıl dava aracı kurumda hisse senedi sahibi olan ve hisse senedi hesabı bulunan müşterilere ait hisse senetleri üzerinde davacı bankanın rehin hakkına sahip olup olmadığı yönündeki muarazanın giderilmesi istemine ilişkindir. Birleşen İstanbul 6. Asliye Ticaret Mahkemesinin 2009/478 E. sayılı dosyasıyla görülen dava, Yatırımcıları Koruma Fonu tarafından Tekstil Bankası'na karşı açılan yatırımcılara ait aracı kurum nezdinde bulunan hisse senetleri üzerinde banka aracılığı ile rehin kurulması suretiyle ortaya çıkan zilyetliğe yönelik saldırının giderilmesi istemine ilişkindir. Birleşen diğer davalar ise davalı bankaların aracı kurum nezdindeki davacılara ait hisse senetlerinin bankalarca rehin edilmesinin haklı bir nedene dayanmadığı iddiası ile açılan hisse senetlerinin iadesi istemine ilişkindir.

2. İlgili Hukuk

2499 sayılı Kanun'un 46 ncı maddesi.

3. Değerlendirme

Dosyadaki yazılara, mahkemece uyulan bozma kararı gereğince hüküm verilmiş olmasına ve delillerin takdirinde bir isabetsizlik bulunmamasına göre, birleşen 2009/772 E. sayılı davada davalı ... A.Ş. vekilinin bütün temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

V. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Davalı ... A.Ş. vekilinin yerinde görülmeyen tüm temyiz itirazlarının reddi ile usul ve kanuna uygun olan kararın ONANMASINA,

Aşağıda yazılı temyiz giderinin temyiz edene yükletilmesine,

Dosyanın Mahkemesine gönderilmesine,

16.04.2024 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.